

(המשך מעמוד 17)

את גירסת האמת אסור היה לפרסם — אחרי שהרמטכ"ל פירסם גירסתו שקר, כדי להצדיק את החלטתו המחרידה. כאשר הופיע שר הביטחון במישכן הכנסת באותו היום. עטו עליו כמה ח"כים וביקשו ממנו לאשר או להכחיש את הדברים שפירסם. עזר ויצמן, שאינו שקרן, אישר להם שגירסתו היא האמת.

היו"ר אוסר לפרסם

הדברים שאימרו חברי הכנסת מעל דוכן הכנסת אינם כפופים לצנזורה. אולם במיקרים יוצאי דופן יש ליו"ר הישיבה הסמכות לאסור לפירסום דברים של ח"כ. סמכות זו מופעלת רק לעיתים רחוקות.

כל העיתונאים המתירו לכך שאקרא מיכתבי בנאום מעל דוכן הכנסת, כדי לאפשר את פירסומם. ההודמנות באה ביום השלישי, בעת הדיון על משרד המישפטים. הכל ניחשו שאנאם על פרשת הקצין הרוצח. קצין הצנזורה התיישב ביציע ברבע שפתוחי בדברי, מוכן לזינוק, וגם יו"ר הישיבה, בנימין הלוי, היה דרוך מראש.

יו"ר גולאם

האם הרמטכ"ל עומד —

הוא הפסיק את דבריו לפני שיכולתי לפרט את הדברים — וברגע שירדתי מן הדוכן אסר לפרסם חלקים מנאומי, הנוגעים לפרטי הפרשה — מבלי לציין מה בדיוק אסור. אפשר היה להסיק כי במישור הישראלי, הצבא אינו כפוף לכנסת, והרמטכ"ל עומד מעל לפרלמנט — כמו ברפובליקת בנגלת דרום-אמריקאית.

שעה קלה לפני שעליתי לנאום, ניגש אלי אחד הסדרנים והביא לי מיברק, שנתקבל זה עתה במישור הכנסת. וזו לשונו: "ח"כ אבנרי אתה משתף פעולה עם האוייב הנאציונל-סובייטי ונאציונל-סלאמי חדל להשמיץ את הרמטכ"ל דוד הלוי גרינברג."

איני יודע עם איש כזה קיים, ואם הוא שפוי, אך מי שלח את המיברק מסמל, מן הסתם, את הגישה של חלק מסוים של הציבור. היה ברור לי שלא ארכוש פופולריות בפעולה זו, ושהדבר לא יוסיף לבריאותי הגופנית והפרי ליטת. אך לשם כך אני נמצא בכנסת.

ואלה הדברים שגרשמו בפרוטוקול:

אורי אבנרי: אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה.

בעייה מישפטית אקטואלית חמורה, שאי-אפשר שלא להתייחס אליה: שילטון הווק על צה"ל ובתוך צה"ל. אדוני היושב-ראש, ועדה בראשות השופט מאיר שמגר המליצה המלצות חשובות ומרחיקות-לכת. נדמה לי שהן מקובלות גם על שר המישפטים. בין השאר המליצה על ביטול הסמכות, המופקדת בידי הרמטכ"ל ואלופים אחרים. להעניק חנינה למי שנשפט בבית-מישפט צבאי, או להמתיק את עונשו, וכן המליצה להעמיד מישפטן בראש בית-מישפט לעירעורים של צה"ל, הצעה אלה לא נתקבלו על מערכת הביטחון. ליתר דיוק, הן נפסלו על-ידי הרמטכ"ל.

לפני כמה ימים העניק הרמטכ"ל ראיון לאיש גוש-אמונים, כתב ידיעות אחרונות, ובראיון זה ניסה להסביר את התנגדותו להמלצות אלה, וגם את מעשיו בפרשות מסוימות שהתעוררו בזמן האחרון. וכה אמר הרמטכ"ל: "לעיתים אנו שולחים יחידות קטנות לפעולות רחוקות, והן מנותקות מכווחת גדולים וממפקדים בכירים. אנו אומרים למפקד היחידה: כשאתה שם — אתה הרמטכ"ל, ואתה שוקל ומחליט. על עבירות שנעשו בנסיבות כאלה של מתן שיקול-דעת, חייבת להיות למפקדים בכירים סמכות חוקית, הן להמליץ על החמרת העונש והן סמכות להקל בעונש."

ומוסיף הרמטכ"ל — אני מוכיר זאת כקוריוז — יש, לעומת זאת, נושאים, שאין בהם מקום לשום שיקול-דעת: לא נוגעים בשלל, אין מתנהגים התנהגות שאינה הולמת, אין מחילה על עבירות-תנועה."

אדוני היושב-ראש, מה חסר במישפט הזה? מה חסר ברשימת הדברים שאין עליהם מחילה? יש עבירות תנועה, ביוה, אולי גם אי-חבישת כומתה. חסר ברשימה זו דבר אחד: שאין מחילה על הריגת שבוים. שאין מחילה על הריגת אזרחים. זה חסר. אני מוכיר זאת דרך אגב, כדבר הצריך לזקר אוזן.

אבל מה טיב הטענה עצמה שבפי הרמטכ"ל? שולחים מפקדים צוערים לפעולות רחוקות, הם מנותקים מהפיקוד העליון, ולכן תיתכן טעות בשיקול, במהלך הפעולה. יש להתחשב בזה במיוחד, ורק מפקד קרבי יכול להתחשב בזה. האמנם? אתה, אדוני היושב-ראש, היית שופט צבאי בפרשה מסוימת שבה בוצעו פשעי-מילחמה חמורים ביותר, וקבעת סטנדרטים מסוימים להתנהגות לוחמים. מה אמר לנו פה הרמטכ"ל? אינני מגלה שום סוד צבאי. לפני כמה חודשים העניק הרמטכ"ל המתקת עונש לאדם, חייל הג"א, שרצה עובר-אורח ערבי בחוצות ירושלים. הוא הורשע ונדון לעונש-מאסר ארוך גם בער-כאה הראשונה וגם בערכאה השנייה. ואילו הרמטכ"ל העניק לו, למעשה, חנינה: שלוש שנות-מאסר. מזה יורד שלישי, כך שהאיש כימעט לא יישב בכלא.

האם זהו המיקרה של מפקד צוער שנשלח הרחק מעבר לקווי האוייב, ושטעה בשיקול בנסיבות קרבות מיוחדות, כך שלמפקד בכיר צריכה להיות הסמכות להחמיר או להמתיק את עונשו? והאם זוהי תשובה לקביעתה של ועדת השופט שמגר?

לפני שאמשיך, אדוני היושב-ראש, ארשה לי הערה אישית. בראשית 1973, אחרי התקרית האומללה שבה הופל מטוס אזרחי לובי בעיקבות טעות בשיקול, עמדתי על הדוכן הזה ואמרתי לידידי דדו, דויד אלעזר, שישב בתא-היעוצים באולם המליאה: אתה חייב להתפטר, מפני שרמטכ"ל, השגה תחת לחץ מיגנה כזה — אין לסמוך עליו בנסיבות חמורות יותר. העצה הזאת לא נתקבלה, ואני חושב שאלו היה דרו המנות, יידי, מקבל עצה זאת, מוטב היה לו מוטב היה לעם ישראל.

ואני מדבר על אדם שהחשתי אותו כידיד, שאהבתי והערכתיו אותו.

אין לי שום דבר אישי נגד הרמטכ"ל הנוכחי. שום דבר. נדמה לי שעומלם לא דיברתי איתו מישפט אחד, אין לי התייחסות אישית אליו כאשר אני מעלה נושאים אלה. העמדה שנוקט הרמטכ"ל בעניין אלון-מורה אין לה שום נגיעה לעניין, אפילו היה נוקט עמדה הפוכה בפרשת אלון-מורה, הייתי אומר את אותם הדברים.

לרצוח כל מה שטוב במדינה ואתה יכול לקרוא לאדם, שאפילו שופט לא קרא לו רוצח, בשם רוצח? **אורי אבנרי:** איזו חוצפה יש לך להגיד דבר כזה? שמונה שופטים בשתי ערכאות — וביניהם שופט בית-המשפט העליון — הרשיעו אותו ברצח בכוונה תחילה. האם יש לך סמכות של עירעור? **גאולה כהן:** קראתי את גילוי-הדעת שלך. **אורי אבנרי:** אני מדבר על פסקי-דין של שני בתי-מישפט, שאין עליהם עירעור, פסקי-דין הוא סופי. זהו פסקי-דין חלוט. האיש הורשע ברצח, אין עוד עירעור על-כך.

עמום הדר (הורביץ): לא שמעתי אותך מדבר בחמת-זעם כזאת על רוצחים מן הצד שכנגד.

אורי אבנרי: כנ"ל, בדיוק אותו דבר, בעיני אין שום הבדל בין רצח לרצח.

אמנון לין: נדמה לי שהורשע בהריגה.

אורי אבנרי: הוא הורשע ברצח בכוונה תחילה.

גדעון האוזנר: אם כך, היה נדון למאסר-עולם.

אורי אבנרי: בית-המשפט הצבאי אינו חייב לה טיל עונש של מאסר-עולם. הרי לכן מובאים אנשים כאלה למישפט צבאי, ולא למישפט אזרחי.

יו"ר טולידאנו

— מעל לכנסת?

למה הובא ישראל לדרמן לפני בית-מישפט צבאי, ולא לפני בית-מישפט אזרחי? האם עבר עבירה צבאית? הוא רצח ברחוב? אדם הוא? ברחוב, שולף עוזי ורוצח אדם. למה הובא למישפט צבאי? מסיבה פשוטה: בבית-מישפט אזרחי, מי שמורשע ברצח, דינו מאסר עולם. זהו עונש-חובה. במישפט צבאי אין חובה כזאת. זוהי אחת הסיבות.

אני רוצה לומר לשר-המישפטים באופן ענייני: חייב להיות תיחום ברור בין הסמכויות של בית-המישפט הצבאי ובין הסמכויות של בית-המישפט האזרחי. פרשת לדרמן לא באה בעיקבות פעולה צבאית. היא לא היתה קשורה בצבא. אילו היה אזרח, שאינו לובש מדים, עושה את אותו מעשה, האם זה היה משנה את אופי המעשה?

גאולה כהן: כאשר שחררו 76 רוצחים, שהיו רוצחי חים לכל דבר, איפה היית? איפה היתה הצעה לסדר-היום שלך בנושא?

הרמטכ"ל אמר על הקצין, שרצה במיבצע ליטאני: "הוא עמד יחידי וללא עזרה, לפני סיטואציה קיצונית, שלדעתך — דעת הרמטכ"ל — היה בה כדי לאיים על חייו, ושיקול-דעתו היה צריך להיות מהיר ביותר." היו שני בתי-מישפט — שלושה שופטים בערכאה הצבאית הראשונה, וחמישה שופטים בערכאה הצבאית לעיר-עורים, וביניהם שופט בית-המישפט העליון, שני מפקדי-חטיבות קרביים, וביניהם אחד שהיה חייל קרבי במיבצע ליטאני. ובכן, לא רק שופטים אלא גם מפקדי-חטיבות. חיילים קרביים לדוגמה. שני בתי-המישפט אמרו שהגירסה הזאת של הרמטכ"ל, שכרגע קראתי אותה מופרכת מיסודה. היא נפסלה על-ידי שני בתי-מישפט, על-ידי שמונה שופטים בסך הכל, פה אחד.

אדוני היושב-ראש, לרמטכ"ל ניתנה בחוק הסמכות להמתיק דין, עדיין יש לו סמכות כזאת. אך לרמטכ"ל אין שום סמכות עירעורית על פסקי-דין עצמו. אין הרמטכ"ל יכול לומר שבית-המישפט לעירעורים טעה, שהגירסה שבית-המישפט קיבל אינה נכונה, ואילו הגירסה של הנאשם, שהופרכה מכל וכל — היא נכונה. בא הרמטכ"ל, ותוך ניצול הצנזורה הצבאית, גונז את העובדות שנקבעו על-ידי שני בתי-המישפט, על-ידי שמונה שופטים, ובמקומן הוא מציג לציבור גירסה שבית-המישפט אמר שהיא שקר מאלף עד ת"ו. במישפט הוכח שהיא שקר. לא רק שהשופטים לא האמינו לנאשם, בדקה לאחר-המות של הגופות, בדקה בפולגורף —

גאולה כהן: —

אורי אבנרי: את מדברת בעזות-מצח. את מדברת

גבוהה-גבוהה, ואינני מכירה את העובדות ככלל.

גאולה כהן: זו אמת לאמתה.

היו"ר בנימין הלוי: זמנו של חבר-הכנסת אבנרי

תם, העובדות האלה אינן לפרסום, בזה מייחם.

גאולה כהן: המדינה הורסת בכלל יציאה מדעתה.

אורי אבנרי: את מגינה על פושעי-מילחמה. זה

הופך אותך פאשיסטית. לא הידעוה שלך, שאפשר להתווכח

עליה, אלא היחס שלך לפושעי-מילחמה.

(המשך בעמוד 50)

(צילה מנוטי ב, לוח הכפול)

(צילה מנוטי ב, לוח הכפול)

אדוני היושב-ראש, שני יושבי-ראש של ועדות בכני סת, חברי-כנסת מכובדים, שאינם חברי סיעתי, יצאו בשבוע בפומבי בהאשמה שאין חמורה ממנה: הרמטכ"ל לא אמר אלא, הם השתמשו במילה "שקר". הם התייחסו לקטע שפורסם באותו ראיון, באישור הצנזורה הצבאית. הקטע אומר לגבי המיקרה המסויים של הקצין-הרוצח במיבצע ליטאני —

גאולה כהן: באיזו רשות אתה קורא לו רוצח? באיזו זכות אתה קורא לו רוצח? יש לכם תאווה-רצח

בנימין הלוי גוייס למילואים והיה אבי בית-המישפט הצבאי שדן את רוצחי כפר-קאסט.

יש לי להגיד רבות על שר-המישפטים הזה ועל מערכת המישפטים במדינה כיום; על הפרת ההתייבות התגייגית לחוקק חוקה, שבחטיבה סוף-סוף את זכויות האדם; על הרי ההבטחה התגייגיות לחקיקה שהולידו עכברים של מעשים; על ההתמטטות של שילטון-החוק, המתבטאת בחוק ההשתמטות מרשותי לאומי, בחוק הפקעת האדמות של הברואים, בהחמרת חוק-לשון-הרע, על ההסתערות על חופשי-העיתונות, שהתבטאה באותה החמרה של חוק-לשון-הרע והאשמת עיתון בפשע פלילי-ביטחוני ביגלל פירסום מיכתב למערכת, ועוד ועוד ועוד.

אבל, אדוני היושב-ראש, אני מותר על כל הנושאים האלה, עם כל חשיבותם העצומה, מפני שמוזקרת לעינינו